

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI TERMIZ FILIALI**

“ZAMONAVIY NEVROLOGIYA VA TIBBIY PSIXOLOGIYA MUAMMOLARI”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

(24-25 Aprel)

MATERIALLARI

TO'PLAMI

Termiz 2024

Tahrir hay'ati

- Otamuradov Furqat Abdukarimovich -** *Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali direktori
t.f.d., dotsent*
- Rasulova Xurshidaxon Abduboriyevna -** *Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha direktor
o'rinbosari t.f.d., dorsent*
- Iskandarova Dilnozaxon Ergashevna -** *Tibbiy psixologiya, nevrologiya va psixiatriya kafedra-
si mudiri, PhD*
- Xo'shmurodova Mehriyo Allayarovna -** *Tibbiy psixologiya, nevrologiya va psixiatriya kafedra-
si assistenti*
- Samatov Farruh Farxodovich -** *Tibbiy psixologiya, nevrologiya va psixiatriya kafedra-
si assistenti*
- Amiriddinov Abdulvohid Xoshimovich -** *Tibbiy psixologiya, nevrologiya va psixiatriya kafedra-
si assistenti*
- Toxirov Jonibek Jo'ra o'g'li -** *Tibbiy psixologiya, nevrologiya va psixiatriya kafedra-
si assistenti*

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Abdiyev A., Iskandarova D.E., Khushmurodova M.A., Mamatqurbonov SH. EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF ANTIEPILEPTIC DRUGS IN THE TREATMENT OF EPILEPSY</i>	6
<i>Abdullaev J.D., Tokhirova M.Sh., Sadikov R.A., Ataniyazov M.K. THE DEPENDENCE OF THE SEVERITY OF ISCHEMIC AND HEMORRHAGIC STROKES TO THE BLOOD CLOTTING FACTORS</i>	6
<i>Abdusattarova G.Sh., Madjidova E.N., Turaeva G. N. DISORDERS OF THE AUTONOMIC NERVOUS SYSTEM IN ADOLESCENTS WITH CLINICAL AND NEUROLOGICAL STATUS</i>	7
<i>Adhamov Sh.A., Ulug'bekova G.J. KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALAR KALLA KO'RSATKICHI TAHLILI</i>	8
<i>Ashurova M.M., Iskandarova D.E., Khushmurodova M.A. PERINATAL AND POSTNATAL RISK FACTORS FOR DEVELOPING EPILEPSY IN INFANTS AND EARLY CHILDHOOD</i>	8
<i>Avlayeva X.M., Gaybiyev A.A. BOLALAR VA O'SIRLARDA DIABETIK NEYROPATIYANI DAVOLASH PRINSIPLARI</i>	9
<i>Egamnazarova Z.R. Musayeva Yu.A. GOSPITALIZATSIYA QILINGAN BEMORLAR ORASIDA KARDIOEMBOLIK INSULT XAVF OMILLARINING TARQALGANLIGI</i>	10
<i>Ibodov B.A., Raximbayeva G.S., Tuychibaeva N.M. COVID-19 ALOQADOR ISHEMIK INSULT ETIOPATOGENEZIDA PRO-YALLIG'LANISH XUSUSIYATIGA EGA GENLARINING AXAMIYATI</i>	11
<i>Irmukhamedov T.B., Abdullayeva V.K., Rogov A.V. SOME ASPECTS OF THE ORGANIZATION OF PSYCHOMOTOR THERAPY IN CHILDREN WITH ASD</i>	12
<i>Iskandarova D.E., To'xtayeva F., Xo'shmurodova M.A. EPILEPSIYANI DAVOLASHDA ANTIEPILEPTIK PREPARATLARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH</i>	13
<i>Iskandarova D.E., Xo'shmurodova M.A., Qurbonova R.X. EPILEPSIYA BILAN KASALLANGAN BOLALARDAGI NEVROLOGIK SINDROMLAR VA ULARNI TASHXISLASH</i>	13
<i>Jalolitdinova Sh.A., Djurabekova A.T. ERTA TUG'ILGAN CHAQALOQLARNING NEVROLOGIK VA NEYROPSIXOLOGIK HOLATLARI</i>	14
<i>Kholmuminov A., Iskandarova D., Chorieva A. Khushmurodova M.A. INVESTIGATION OF MEDICAL STUDENTS' ANXIETY LEVEL RELATED TO THE EXAMINATION PROCESS</i>	15
<i>Nazarov Z.Sh., Kadirova A.Sh., Rahmatullayeva G.K. "COVID-19 O'TKAZGAN DISSIRKULYATOR ENSEFALOPATIYA (DE) BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA GIPERKOAGULYATSION SINDROMNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI"</i>	16
<i>Rakhmonkulov Sh.R., Madjidova Y.N., Maksudova Kh.N. CLINICAL AND EPIDEMIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF STROKE IN UZBEKISTAN BASED ON THE EUROPEAN REGISTRY RESQ</i>	16
<i>Samatov F.F., Jurabekova A.T. BRONXIAL ASTMA BILAN KASALLANGAN BOLALARNING NEYROPSIXOLOGIK XUSUSIYATLARINI BAHOLASH</i>	17

genetik davolash samaradorligini baholashni o'rganish uchun barcha sub'ektlar guruhlariga bo'lingan. Davolashning samaradorligini kuzatish jarayoni 6 oyni tashkil etdi, chunki diabetik neyropatiya jarayonining o'zi asosiy kasallikning davomiyligiga bog'liq. Tekshiruvdan o'tgan bemorlarni davolash usullarining ma'nosi haqida ota-onalar bilan qo'shimcha suhbatni hisobga olgan holda ota-onalarning roziligi bilan amalga oshirildi, ota-onalarga tavsiya etilgan terapiyani tanlash imkoniyati berildi. (6 oy) bemorlar qayta tekshirildi. Statistik ma'lumotlar standart mezonlar, Student testi bilan individual kompyuterda qayta ishlandi.

Tadqiqot natijalari. Dastlabki tekshiruv ma'lumotlariga ko'ra diabetik neyropatiyaning asosiy belgisi og'riq bo'lgan. Og'riq o'zining sifati va miqdori bo'yicha o'ziga xos xususiyatga ega, turli xil alomatlar, uyqusizlik, paresteziya, yonish hissi. Davolashdan oldin va tavsiya etilgan davolanishdan keyin statistik hisob-kitoblarga ko'ra, ballardagi sezilarli farq aniqlanadi. Shunday qilib, shikoyatlar bo'yicha davolanishdan oldin va davolanishdan keyin ballarning tabiati yaxshilanish yo'nalishi bo'yicha sezilarli farqni ko'rsatadi: davolashdan oldin $2,6 \pm 2,3$, 6 oydan keyin 1-guruhda $0,3 \pm 1,3$; 2-guruhda $0,4 \pm 1,6$; 3-guruhda (nazorat) $2,1 \pm 2,0$ ($p=0,03$). TSS anketasidagi o'zgarishlar imtihon guruhlarida, 1-guruhda sezilarli pasayish aniqlandi; davolashdan oldin TSS o'rtacha $6,8 \pm 8,0$; 1-guruhda davolanishdan keyin $2,24 \pm 2,0$ gacha kamaydi; 2-guruhda $2,7 \pm 2,5$; 3-guruhda $4,3 \pm 5,5$ ($p=0,02$). NDS shkalasi bo'yicha bemorlarda davolanishdan keyingi holat bilan solishtirganda dastlabki ma'lumotlar, davolashdan oldin o'rtacha $4,8 \pm 3,2$, 1-guruhda davolashdan keyin $3,7 \pm 1,5$; 2-guruhda $4,0 \pm 1,9$; 3-nazorat guruhida (guruhlar soni bo'yicha) biroz $4,6 \pm 2,6$ ga kamaydi ($p=0,7$). NDS shkalasi (harorat, taktil va tebranish) yordamida parallel ravishda amalga oshirilgan sezgir simptomlar natijalarini baholash ishonchli pasayish ko'rsatkichlariga ega edi (1-jadval). Boshida raqamlar o'rtacha $6,0 \pm 1,5$ ni tashkil etdi, 1-guruhda davolanishdan so'ng ular $2,5 \pm 2,0$ ga kamaydi; 2-guruhda $3,2 \pm 2,0$; 3-guruhda $4,5 \pm 2,5$ ($p=0,005$).

Xulosa: Shunday qilib, diabetik neyropatiyasi bo'lgan bolalar va o'smirlarga azatioprinni qo'llash, o'tkazilgan klinik diagnostik tadqiqotlarni hisobga olgan holda, magnitoterapiya bilan birgalikda eng yaxshi natijalarni ko'rsatdi instrumental, laboratoriya ko'rsatkichlari, diabetik neyropatiyaning rivojlanish xavfini kamaytiradi.

GOSPITALIZATSIYA QILINGAN BEMORLAR ORASIDA KARDIOEMBOLIK INSULT XAVF OMILLARINING TARQALGANLIGI

Egamnazarova Z.R. Musayeva Yu.A.

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi, Toshkent, O'zbekiston

Tadqiqot maqsadi: Gospitalizatsiya qilingan bemorlar orasida kardioembolik insultni keltirib chiqaruvchi xavf omillarining tarqalganligini baholash.

Tadqiqot material va usullari: Kardioembolik insult xavf omillarini tarqalganligini o'rganish uchun TTA I-klinikasining intensiv nevrologiya va reanimatsiya bo'limlariga "Bosh miyada qon aylanishining o'tkir buzulishi" tashxisi bilan gospitalizatsiya qilingan bemorlar tanlab olindi. 3 oy davomida jami-78 ta ishemik turdagi insult qayd qilindi. Tadqiqotga kiritilgan barcha bemorlar quyidagi kategoriyalar bo'yicha bo'lib olindi: jinsi, yoshi, ishemik insultning subtipi, etiologik faktori va kasallik yakuni. Ishemik insultning subtipi va keltirib chiqaruvchi xavf omillarini aniqlash maqsadida TOAST klassifikatsiyasidan foydalanildi. Barcha bemorlar standart klinik va instrumental tekshiruvlardan o'tkazildi. Kasallik og'irligini va bo'lmachalar fibrilyatsiyasi mavjud bemorlarda qayta insult rivojlanish xavfini baholash maqsadida NIHSS va CHADS-VASc shkalalaridan foydalanildi.

Tadqiqot natijalari: Jami $n=78$ ishemik insultli bemorlar orasidan aterotrombotik subtipida bemorlar $n=48$ (61,5%), kardioembolik subtipida bemorlar $n=26$ (33,3%), gemodinamik subtipida bemorlar $n=4$ (5,1%) ni tashkil qildi. Bemorlarning jinsi bo'yicha nisbati quyidagi ko'rsatkichlarni ko'rsatdi; aterotrombotik subtipida: erkaklar 29 (60,4%), ayollar 19 (39,5%)ni, kardioembolik subtipida: erkaklar 14 (53,8%), ayollar 12 (46,2%) ni, gemodinamik subtipida: erkaklar 3 (75%), ayollar 1 (25%) ni tashkil qildi. Ishemik insult subtipi orasida bemorlarda kasallikni keltirib chiqaruvchi etiologik faktorlarini

tarqalganligi quyidagi nisbatlarni tashkil qildi; aterotrombotik subtipda: gipertoniya kasalligi (GK) 42 ta bemorda (87,5%), braxio-sefal qon tomirlar aterosklerozi 38 ta bemorda (79,2%), yurak ritmining buzilishi – taxikardiya 8 ta bemorda (16,7%), qandli diabet-II tip 12 ta bemorda (25%), yurak ishemik kasalligi 28 ta bemorda (58,3%); kardioembolik subtipda: gipertoniya kasalligi (GK) 15 ta bemorda (57,7%), koronar va ichki uyqu arteriyalari aterosklerozi 11 ta bemorda (42,3%), yurak ritmining buzilishi – bo'lmachalar fibrilyatsiyasi - 26 ta bemorda (100%) qandli diabet-II tip 5 ta bemorda (19,2%), yurak ishemik kasalligi 21 ta bemorda (80,8%) tashkil etdi. Gemodinamik insultli bemorlarning barchasida gipovolemia holati aniqlandi. Barcha bemorlarda insult kechishining og'irligini baholashda NIHSS shkalasidan foydalanildi; aterotrombotik subtipdagi bemorlarda NIHSS bo'yicha 1-sutkada $16,5 \pm 2,1$ ni 10-sutkada esa $9,1 \pm 1,6$ ballni tashkil etdi, kardioembolik subtipdagi bemorlarda NIHSS bo'yicha ball 1-sutkada $24,1 \pm 2,8$ ni, 10-sutkada esa $34,2 \pm 3,2$ ballni tashkil etdi. Bo'lmachalar fibrilyatsiyasi mavjud bo'lgan, kardioembolik insult kuzatilgan bemorlarni CHADS-VASc shkalasi bo'yicha yillik insult qayta rivojlanish xavfi baholanganda yuqori xavf- 14 (53,8%) bemorda, o'rtacha xavf- 8 (30,7%) bemorda, past xavf- 4 (15,4%) bemorda qayd etildi.

Xulosa: Tadqiqotdan olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, aterotrombotik subtipdagi ishemik insultli bemorlarda kasallikning asosiy etiologik faktorlari – bu gipertoniya kasalligi va braxio-sefal qon tomirlar aterosklerozi ekanligi aniqlandi. Aksincha, kardioembolik subtipdagi bemorlarda kasallikni rivojlantirishdagi asosiy xavf faktorlari – bu yurak ritmining buzilishi – bo'lmachalar fibrilyatsiyasidir. Keyingi o'rindagi etiologik omillar esa - yurak ishemik kasalligi va gipertoniya kasalligidir. NIHSS bo'yicha olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, 1-sutkadan 10-sutkaga o'tgan sari aterotrombotik insultda nevrologik simptomatikaning orqaga qaytishini ko'rish mumkin. NIHSS bo'yicha nevrologik yetishmovchilikning 1-sutkadan 10-sutkaga kuchayib borishi va hush doirasining torayib borishi esa kardioembolik insultli bemorlarda kuzatildi.

COVID-19 ALOQADOR ISHEMIK INSULT ETIOPATOGENEZIDA PRO-YALLIG'LANISH XUSUSIYATIGA EGA GENLARINING AXAMIYATI

Ibodov B.A., Raximbayeva G.S., Tuychibaeva N.M.

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Nevrologiya va tibbiy psixologiya kafedrası

Tadqiqot maqsadi. COVID-19 aloqador ishemik insult rivojlanishida TNFa geni rs1800629 (G308A), IL-1 β geni rs1143627 (T31C), IL-6 geni rs1800795 (C174G) polimorfizmlari kabi genetik markerlarning etiopatogenetik ahamiyatini tekshirish.

Tadqiqot material va usullari. Klinik tadqiqotlar 2-Zangiota yuqumli kasalliklar shifoxonasida 2021-2023 yil davomida olib borildi. Ilmiy tadqiqotda 60 nafar og'ir turdagi COVID-19 bilan kasallanishdan keyin ishemik insult holati (kasallikning o'tkir davrida yoki kasallikning o'tkir davridan so'ng 3 oy davomida (postkovid sindromi davrida) kuzatilgan bemorlar (asosiy guruh), va nazorat guruhi sifatida 50 nafar COVID-19 bilan kassalangan, ammo ishemik insult holati kuzatilmagan, amalda sog'lom tekshiriluvchilar tanlab olindi.

Tadqiqot natijalari. COVID-19 ga aloqador ishemik insult rivojlanishida tekshirilgan genlar patogenetik axamiyati o'rganildi. Unga ko'ra, TNF- α geni rs1800629 polimorfizmi va COVID-19 aloqador ishemik insult rivojlanishi orasida statistik axamiyatli musbat assotsiatsiya aniqlandi ($\chi^2 > 3,84$; $p < 0,05$). Unga ko'ra, TNF- α geni rs1800629 polimorfizmi minor allel tutuvchi (GA genotipi) bemorlarda, kasallik rivojlanish havfi 3,27 marta oshishi (OR=3,27; 95% CI 1,10-9,70, $\chi^2 = 4,9$; $p = 0,027$) aniqlangan bo'lsa, yovvoyi gomozigot genotipi bu havfni deyarli 70% kamaytirish (OR=0,31; 95% CI 0,10-0,91, $\chi^2 = 4,9$; $p = 0,027$) orqali kasallik rivojlanishida protektiv axamiyatga egaligi aniqlandi.

IL-6 geni rs1800795 polimorfizmi yovvoyi alleli – G va COVID-19 ga aloqador ishemik insult rivojlanish orasidagi bog'lanishga kuchli tendentsiya mavjudligini aniqlandi ($\chi^2 = 2,886$; $p = 0,09$). Unga ko'ra, COVID-19 ga aloqador ishemik insult etiopatogenezida rs1800795 polimorfizmi minor C alleli kasallik rivojlanish extimolini deyarli 43% ga kamaytirishi orqali ximoyaviy ta'sirga egaligi